

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De ss. Eucharistiae sacramento - Cod. Ettenheim-Münster 318

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[S.l.], [17. Jahrh.]

Articulus prima

[urn:nbn:de:bsz:31-131434](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131434)

Disputatio Prima. 3
De
Sanctissima Eucharistia ut Sacramento.
Quaestio Prima.

De
Essentia, et partibus Sacramenti
Eucharistiae.

Articulus Primus.

An
Christus Deus sit realiter
presens in sanctissima
Eucharistia?

In Trid: sess: 13. ubi ep pfecto agit de
hoc mysterio, Can. 1. ita habet: Si
quis negaverit in S. Eucharistia Sacramento
generari verè et substantialiter corpus et
sanguinem unà cum ad et divinitate
D. N. Jesu Christi, ac pinde totum
Christum: sed dixerit, tantummodo esse
in eo, ut in signo, vel figura, aut
virtute; anathema sit. Can. 2.
ita definit: Si quis dixerit in S.

Eucharistia sacramento remanere substantia
panis et vini, unicum corpore et
sanguine D. N. Jesu Christi, negaverit,
mirabile illa conversione totius substantia
panis in corpus, et vini in sangui-
nem, manentibus undaque speciebus panis
et vini, quae quidem conversione Philia
Celia artificissime transsubstantiatione
appellatur, anathema sit.

3. Rursus Can. 3. si quis negaverit in
Venerabili sacramento Eucharistia sub
unaquaque specie, et sub singulis cujusque
speciei partibus separatae facta totum
Christum generari; anathema sit. et Can.
4. si quis dixerit, peracta consecratione
in D. Eucharistia sacramento, non esse corpus
et sanguinem D. N. Jesu Christi, sed tamen
in usu dum sumitur, non ante, vel
post, et in hostijs, seu particulis conse-
cratis, quae post communiam reservantur, vel
superstant, non remanere verum corpus
Christi; anathema sit. qui canone statuti
sunt contra triplicem haeresin, ex quibus
prima est dicentium, Eucharistia esse

mera figura, imagine et signum
 corporis et sanguinis Christi. Ita
 Winkl. scolampadij, Carlstadij,
 dicti Sacramtarij, asserentes, n̄ vere
 et realiter manducari corpus, vel
 sibi sanguine Dni, sed tm̄ spiritaliter
 per fidei, ad hos propine accedit
 Calvinus, qui em̄ n̄ agnoscit ullam
 presentiam reale Christi Dni in Eu-
 charia, quamvis interim velit rea-
 liter manducari in Eucharistia
 corporis Dni, quod manducatio rea-
 le, ait, n̄ se aliud, quod operose
 aliqua vivificat in eis non p̄ducta
 ab aliqua virtute inseparabiliter
 inherente corpori et sanguini Dni,
 quasi vero receptio alicujus effectus a
 certa causa p̄ducti dicitur p̄ductio realis
 manducatio causa.

Secunda heresis e eorum, qui dicunt, 5.
 Christus se tm̄ presentem in usu
 Eucharistia, n̄ vero post usum, adeoque n̄
 amplius se in hostijs consecratis ac in
 tabernaculo p̄servatis, Ita Lutherus,

Ita e docentur, Chryſtoſt. qm adae
in Eucharia, sed ſol cum pane et
vino, adeoq hi negant tranſubſtan-
tiatione a Trid: deſerta, vocantq iſti
em iſtantes, qm cum pane
ſol qjungunt, et hi ſt errores
magis cones, q proter quos ſi dant
adhuc aliqui particulares, quos aſ-
ſequi nimis foret longu, et ferme
improbabile, cum nova ſt hereses ſue-
cedant priorib qd auctoru, vel ſecta-
toru inconstantia.

6. Trid. i. in Eucharia veri, realiter, et
ſubſtancialiter qtinetur corpus et ſanguis Chri-
ſti, ita Catholici cum Trid: probat.
Chryſtoſt. de Eucharia dicit: hoc e corpus
meu: hic e ſanguis meus novi Teſtamenti.
Matth. 22. et Marci. 14. Luc. 22.
i. ad Cor. 11. hoc tm discrimine, qd S.
Lucas dicat; hic e calix novu Teſtamenti
in ſanguine meo, et S. Paulus; hic e
calix novu Teſtamenti e in meo ſanguine.
et pauca ſt myſteria, qua toties et
tam ſimilibz ſentis in ſacris literis
qtinentur: sed hoc verba debnt accipi in

sensu literario et serio .go. pro
 baty quin: imprimis hinc ibi quidam
 septem, in quo solent adhiberi
 clarissimi tui in sensu literali:
 certe si Winghamo cuida lega-
 rety domy his verbis: hac domy fit
 sua: " Jlligeret, qd tm significaret
 domus sua, vel qd tm figura, vel
 lignu domus, vi septem, pertineret.
 Rursus hinc haec verba dixit, qd
 discipuli de illo gteptati s. Joan: 13.
 ecce nunc parat e. palam loqueris,
 et proverbium nulu dicit. Etia
 hinc dng nulla addidit explicae,
 qua tm solity e adhibere, qd me
 thaphoricè loquebaty, praesertim si qd
 alijs circumstij's methaphora n. ps.
 seras colligi. tunc qd dixit, se templu
 velle solvere, et tribz diebz reedifi-
 care, statim addidit explicae, qd lo-
 cuty fit de templo corporis sui. et si
 unqua, certe hic, opus fuisset expli-
 caae, cum qd dixit Joan: 6. se corpus
 suu tradituru ad manducandu,

7.

adde
 are et
 hlan
 ty isti
 rare
 ces
 dand
 s aeg
 t ferre
 tes sue
 l facta
 r, et
 is pti
 obet
 e corpu
 bnti
 re.
 qd p
 bntu
 itel
 languie
 et et
 lteris
 inji in

plures scandalizati sunt, ac eum de-
seruerunt, dicendo durg e hui sermo,
et quis est eum audire, qui cum oes
intereparunt (krum loqui de mandu-
case veri sui corporis, debuissent
utiq; dadorari, ne errore, ne ppter
falsa opinioe perirent: et in Christus
nulla explicatioe ibi posuit, sed potius
eos abire permisit: qd in tm de metha-
phorica, sed de vera manducase corpo-
ris sui se digne volebat.

8. quarto: si hoc verba n̄ s̄ accipienda ad
libera, cur S. Paulus adeo sollicitus hor-
tas, ut ante sumptioe corporis Dni se
p̄sent fideles. ^{certent tantum} ut aliquis manducet per
fidem et memoria, n̄ indiget tanta pro-
batione, hoc ē fit. em legendo sa-
cram scriptura, vel osculando pedes
cruifixi: at quis p̄winglianus
prescribit tam exactum examen,
tam exactu examen et p̄sentia de
pectis, si tm velit legere S. scripta.
adit apoly qd indigne manducans:
reg erit corporis et sanguinis Dni,
hoc ē id, ac reg lese majestis

6
Dna in an e reg casta majestis qui
imagines tm regis temere et inofficose
attractat, nisi id faciat ex intentione
regis gloriandi. qd si in Eucharistia
n adest vere corpus Dni sed tm ejus
figura, qui accederet cum peccato gra-
vi, n tm ex gremio, n est reg cor-
poris et sanguinis Dni.

Quinto: haec verba primordio Ecclesia
fieri accepta snt in sensu literali ab
oibz quilibz et patribz, et cum saeculo
nono Joannes Herigena ac de-
cimo Berengarius aliqz circa pro-
sentia reale corporis Dni inno-
cassent, statim a pluribz synodis
fuerunt damnati nimis longu fo-
ret quia cuncta, et patres ad-
ducere, quibz hoc dogma stabilitz
a primo saeculo christiano usqz ad
decimum, a quo ipsi adversarij ajunt
credita in Ecclesia se vera huius
prosentia. videat Bellarm: de
Eucharistia. Id tm addo, qd si qd

aliqui patres obsecrari locuti sūt, id
eos fecisse, q̄ areani gentilit̄ celan-
di studiose fuerint, et hinc ming cir-
cumspectis aliquando modis loquendi usi,
iuxta illud Aug. ḡtra Julian. cap. i.
vobis nondū existentibz securig, sim-
plicitas loquebatz. debet gō ex alijs
locis, ubi clarig loquuntz, profertim
q̄ ad cathecumenos instruendos ser-
mocinantz, eorū opinio colligi.

10. Dico. 2. Sacram̄tū Eucharistia n̄ ḡst̄
sū in usu, sed Prus existit in eo em
ante et post usu. Ita rursus catho-
lici. probat. Prus dixit: hoc ē cor-
pus meū, n̄ dixit: erit, vel fuit. sed
haec verba dixit, antequā apoli man-
ducarent, vel. biberent. gō ē ante usu.
2. à temporibz apolorū Cecilia p̄
adoravit Prus, ut profente in altari,
et ē incredibile, eā p̄ ḡmississe ido-
lolatricā. gō. 3. Sacram̄tū solitū
fuit asservari ad usu moribundorū
item à gratis per totā hebdomadē
in quadragesima, q̄ n̄ solent tunc

extra Trina missa grati celebrare
 Sed tñ uti prosanctificatis sicut
 Latini die parasceves. item à
 laicis et monachis deferrebat dona
 imò mittebat Episcopis.

Quarto. sicut fuere graves pena
 patuta in illos, qui sacrū sangui-
 nē effundent, et particula refidua
 post coniac sumā reverentiā repo-
 nebant in tabernaculis. sed si tñ
 est signū, vel imago, vel Christus ex-
 tra usū profens n̄ est, n̄ obertent
 tanta pena patui, eo q̄ irreve-
 rentiā n̄ est tam enormis. 5. pro-
 sentia Christi in Eucharistia extra
 usū totū ē probata miraculis, ut
 libros impleverint. tandem ipsi hære-
 tici sūt in hac doctrina inconstantissimi,
 aliqui ē cum Amnitione volunt
 Christū esse profens in tota actione
 cana, dum panis benedicitur, frangitur
 distribuitur, em̄ dum ē cana deservit
 ad egros, alij dicunt, toto triduo

ti ff.
 ty celan
 ring cir
 uendi us
 cap. i.
 q. sim
 ap alijs
 fertim
 dos fer
 q̄ p̄
 co em
 catho.
 i cor
 fuit. de
 li man
 ante usū
 i fr
 in altan
 lise in
 lalibit
 indorū
 donase
 lune

servari p^o sacrum p^oter agros,
et toto eo tempore manere. Primum,
sed si manet per triduum vel per qua-
drante, n^o est r^{ati}o, cur n^o maneat diu-
tius, quamdiu s^{unt} manent p^oter sacra-
mentales. go. w.

ir. Dico. 3. in Eucharistia n^o manet substantia
panis et vini. probat i. auctoritate tum
gentilianorum Lateran: Constant: Florent:
et Trid: supra citati, tum patrum,
quorum catalogum tenuit Bellarm: qui
et si voce transubstantias n^o adhibue-
runt ante gentium Lateranense, t^{amen} ad-
hibuerunt voces equivalentes, nam
ex ipsorum Lutheranos p^{ro}positione, patres
dicunt, ex pane fieri corpus Christi, pa-
nem transmutari in corpus Christi, n^o
est amplius panem, sed corpus Christi, n^o
est id, q^{uod} n^{on} n^{on} f^oavit, sed q^{uod} benedict^{us}
p^{ro}secravit, sensus falli, nec illis
credendum: insuper extollunt o^{mn}ipoten-
tia Dei, q^{uod} in hoc mysterio se quap^{er}
exhauserint: comparant cum

Eucharistia miraculosa mutatur in
panem. 2. verba christi de Eucharistia
obliganda sunt ad litera: quod non
remaneat panis et vinum. gratia probatur
in proprio usu linguarum, in quo utique
cum Christus hominibus locutus est, quod per
nomen hoc demonstratur id quod apparet
esse panis, non significat aliam substantiam sub
pane latentem, vel cum pane penetrata
sed significat ipse panis, si auditur: quod si in
Eucharistia verè adhuc adest panis, per
nomen hoc significatur panis: atqui non
significatur per nomen hoc panis: quod
panis non amplius adest. probatur primò
Antecedens: si per nomen hoc potest
verè significari substantia aliqua latens vel
compensata, vera est hæc propositio, qua
intendens digitum in lignum, dicerem,
hoc est Deus. Deus est si penetratur
cum ligno. idem potuisset intendendo
lapideum sepulchrale, quod Christus re-
surgens penetravit, dici: hoc est
Christus: sed hæc propositio ex alio sensu

8
13.

14. *si falsa. qd.*
Oportet aliquid per nomen hoc demon-
strari, non res immediate apparens, sed res
quædam, e.g. qd demonstrando voluit
dicere, hoc est vinum: *si* nam quæritur,
nisi qd res immediate sensibus subjecta est
ex natura sua vel usu ordinata ad quæ-
rendam aliam substantiam: at panis et vinum
minime ordinata sunt ad quærendum Christum
dominum. probatur jam enim minor superior.
si per nomen hoc significaretur panis, pro-
positio esset falsa. hoc est blasphemum.
qd. probatur major: in propria assumptione
vera deus substantiam et prædictam identificari:
sed panis et corpus Christi non identificari
possunt. qd. propria hæc assumptione non est
vera.

15. Rursum hæc propositio faceret hunc sensum
falsum, quem aliqui hæretici quidem, sed
inimice adstruunt. hic panis verè et
proprie est corpus Christi, qui ulterius sic
inimicus. Vel volunt dicere, dari
identitatem inter corpus Christi domini, ac
panem, et est manifestè falsum: vel

volunt dari uniae a aliqua hypostasi
 tica, et hoc nec ex scripturis nec ex
 patribus nec aliunde potest probari: deinde
 Verbum n. minus potest dici incarnatum, quam
 Incarnatum: vel volunt dari quibus
 chias locale: et hoc n. sufficit ad illa
 predicatio: alias homo obsessus a demone
 potest dici demon, et quilibet penetratus
 a Deo potest dici Deus, quae sunt abtur
 dissimilia.

Articulus 2us.

Solvuntur Objectiones ex Sacris Scripturis.

Ob: i. Verbum est in scriptura saepe acci. 16.
 quibus pro significat: ego enim sum acci.
 quibus in hac propositio: hoc est corpus
 meum. Ob: 2^a: Gen. 41. septem boves
 pulchros et septem spica plena septem
 sem ubertatis s. Exodi 40. diebus
 de agno paschali comedendo: est in
 phrase, id est transitus d. Luc: 22.
 haec est calix novus testamenti in meo san-
 guine. Joan. 6. ego sum panis vitae.